

בקרה פנימית ומבוא לביקורות דוחות כספיים- שיעור 6/מר אליהו

ישראל

תקן 103:

תקן 103 מאמץ את הוראות סעיף 404 לחוק SOX ותקן 5 PCAOB. כזכור, סעיף 404 התייחס לשני חלקים- אחריות ההנהלה (דוח דירקטוריון והנהלה בדבר אפקטיביות הבקורות הפנימיות של הדיווח הכספי) ואחריותו של ר"ח המבקר (חוות דעת של ר"ח על אפקטיביות הבקרה הפנימית הקשורה לדיווח הכספי). ואילו תקן ביקורת 5 של ה-PCAOB הוא תקן המפרט את שלבי הביקורת על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, במסגרת פעולתו של ר"ח המבקר.

תקן ביקורת 103 חל על חברות בארץ השייכות לסקטורים הבאים:

- תאגידים בנקאיים
- חברות כרטיסי אשראי
- חברות ממשלתיות וחברות בת ממשלתיות
- גופים מוסדיים
- קופות גמל

על פי סעיף 6 לתקן, ההוראות שהוחלו על סקטורים אלה בישראל אימצו את ההוראות החלות בעניין זה בארה"ב בהתאם לחוק סרבנס אוקסלי ולתקנות שנקבעו על ידי רשות ניירות ערך שם (SEC), במטרה להביא לקביעתה, קיומה, דיווחה וביקורתה של בקרה פנימית על דיווח כספי ברמה שנקבעה בארה"ב.

גם בתקן 103 ישנם שלושה סוגים של חוות דעת:

1. **חוות דעת חלקה:** חוות דעת חלקה מתארת מצב של תמימות דעים לגבי כך שהבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אפקטיבית, הערכת ההנהלה וחוות הדעת של ר"ח המבקר היא כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אפקטיבית.

2. **חוות דעת מסויגת:**

• היעדר פערים בין ר"ח והנהלה – חוות דעת מסויגת יכולה לתאר מצב בו ר"ח הגיע לאותה מסקנה של ההנהלה (שיש חולשות מהותיות) ולדעתו ההנהלה נתנה גילוי באופן נאות לחולשות בהערכת ההנהלה, הערכת ההנהלה וחוות הדעת של ר"ח המבקר היא כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אינה אפקטיבית.

• כאשר הצהרת המנהלים היא כי אין חולשות מהותיות, ור"ח מבקר זיהה חולשות מהותיות – חוות דעת מסויגת יכולה לתאר מצב בו הערכת ההנהלה היא כי אין חולשות מהותיות והר"ח המבקר זיהה חולשות מהותיות. הערכת ההנהלה היא כי הבקרה הפנימית אפקטיבית, ואילו חוות הדעת של ר"ח המבקר היא כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אינה אפקטיבית, ויצוין כי החולשות לא זוהו ולא קיבלו ביטוי בהערכת ההנהלה. מקרה זה הינו היחידי שבו המסקנה של ההנהלה ושל ר"ח מבקר שונה.

• כאשר בהערכת ההנהלה נכללות חולשות מהותיות והגילוי לגביהן מוצג באופן נאות, אך דו"ח המבקר זיהה חולשות מהותיות נוספות – חוות דעת מסויגת יכולה לתאר מצב בו מספר החולשות המהותיות שזיהה ר"ח מבקר הינו גבוה ממספר החולשות שזיהתה ההנהלה. במקרה כזה הערכת ההנהלה היא כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אינה אפקטיבית, וחוות הדעת של ר"ח המבקר היא כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אינה אפקטיבית + תוספת פסקה.

בחוות דעת זו אין התייחסות כי הערכת ההנהלה אינה נאותה כיוון שגם ר"ח וגם ההנהלה הגיעו למסקנה כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אינה אפקטיבית.

• כאשר בהערכת ההנהלה נכללות כל החולשות המהותיות שזוהו בביקורת אך הגילוי לגבי חלק מהם אינו מוצג באופן נאות – חוות דעת מסויגת יכולה לתאר מצב בו בהערכת ההנהלה נכללות כל החולשות המהותיות שזוהו בביקורת אך הגילוי לגבי חלק מהן אינו מוצג באופן נאות. במקרה כזה הערכת ההנהלה היא כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אינה אפקטיבית, וחוות הדעת של ר"ח המבקר היא כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אינה אפקטיבית + תוספת פסקה.

3. **הימנעות ממתן חוות דעת**